अनुक्रमांकः ....
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम् ....

Paper Code
BC-204

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा – मईमासः – 2019

सहायक पाठ्यक्रमः (सत्रम् : द्वितीयम्)

चतुर्थपत्रम्–वैदिकसिद्धान्तपरिचयः

समयः – होरात्रयम् **अधिकतमाङ्काः – 70**

अवधेयम् : इदं प्रश्नपत्रम् सप्ततेः (70) अङ्कानां विद्यते। अत्र खण्डद्वयं वर्त्तते। प्रत्येक खण्डे प्रदत्तानां निर्देशानामनुसरणपुरस्सरमेव प्रश्नानां समाधानं कर्त्तव्यम्। अङ्कविभाजनं प्रत्येकं खण्डस्य प्रश्नस्य च पुरतः द्रष्टुं शक्यते।

(खण्डः – अ) 15 अङ्काः

(ऋग्वेदः)

प्रश्नः1– केषाञ्चन पञ्चानां सूत्राणां मन्त्राणां पूर्तिः करणीयाः – **(1X5=05)**

(क) श्रद्धां देवा .... विन्दते वसु।।
(ख) प्रियं श्रद्धे .... उदितं कृधि।।
(ग) अग्ने यं .... उदितं कृधि।।
(घ) उपत्वाग्ने .... एमसि।।
(ङ) अग्निः .... वक्षति।।
(च) यथा देवा .... कृधि।।

प्रश्नः2– द्वयोर् मन्त्रयोः शब्दार्थपुरस्सरं स्वशब्दैरर्थनिदर्शनं कुर्वन्तु – **(2.5X2=05)**

(क) स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव।
सचस्वा नः स्वस्तये।।

(ख) श्रद्धां प्रातर्हवामहे श्रद्धां मध्यंदिनं परि।
श्रद्धां सूर्यस्य निम्रुचिः श्रद्धे श्रद्धापयेह नः।।

(ग) राजन्तमध्वराणां गोपामृतस्य दीदिविम्।
वर्धमानं स्वे दमे।।

प्रश्नः3– अधोलिखितानां मन्त्राणाम् ऋषिदेवताछन्दांसि ज्ञापनीयानि – **(1X5=05)**

(क) यदङ्गदाशुषे .... सत्यमङ्गिरः।।
(ख) अग्निर्होता .... देवेभिरागमत्।।
(ग) श्रद्धयाग्नि .... वेदयामसि।।
(घ) श्रद्धां प्रातर्हवा .... श्रद्धापयेह नः।।
(ङ) अग्निना .... वीरवत्तमम्।।

(खण्डः – ब) 15 अङ्काः

(श्रीमद्भगवद्गीता)

प्रश्नः4– पञ्चश्लोकाः पूरयितव्याः – **(1X5=05)**

(क) प्रसादे सर्वदुःखानां .... पर्यवतिष्ठते।।
(ख) प्रजहाति यदा .... तदोच्यते।।
(ग) यः सर्वत्र .... प्रतिष्ठिता।।
(घ) या निशा .... मुनेः।।
(ङ) आपूर्यमाणम् .... न कामकामी।।
(च) विहाय कामान् .... अधिगच्छति।।

प्रश्नः5– द्वौ श्लोकौ अन्वेयौ – **(2.5X2=05)**

(क) एषा ब्राह्मी स्थितिः पार्थ नैनां प्राप्य विमुह्यति।
स्थित्वास्यामन्तकालेऽपि ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति।।

(ख) यततो ह्यपि कौन्तेय पुरुषस्य विपश्चितः।
इन्द्रियाणि प्रमाथीनि हरन्ति प्रसभं मनः।।

(ग) दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्पृहः।
वीतरागभयक्रोधः स्थितधीर्मुनिरूच्यते।।

प्रश्नः6– द्वयोः श्लोकयोरर्थो लेखनीयः – **(2.5X2=05)**

(क) विषया विनिवर्तन्ते निराहारस्य देहिनः।
रसवर्जं रसोऽप्यस्य परं दृष्ट्वा निवर्तते।।

(ख) ध्यायतो विषयान्पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते।
सङ्गात् सञ्जायते कामः कामात् क्रोधोऽभिजायते।।

(ग) तस्माद्यस्य महाबाहो निगृहीतानि सर्वशः।
इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यस्तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता।।

(खण्डः – स) 40 अङ्काः

(सत्यार्थप्रकाशः)

प्रश्नः7– केचन अष्ट प्रश्नाः समाधेयाः – **(5X8=40)**

(1) बालशिक्षाविषये मातुः कर्त्तव्यानि विवेचयन्तु ।

(2) भूतप्रेतौ स्तो न वा इति सकारणं विवेचनीयम्।

(3) आचारविषये द्वयोः श्लोकयोव्याख्यानं कुर्वन्तु।

(4) प्रार्थनायाः किं स्वरूपो वर्तते।

(5) संन्यासिनां के-के धर्माः सन्ति।

(6) ईश्वरसिद्धिविषये प्रमाणानां विवेचनं कुर्वन्तु।

(7) जीवेश्वरयोर् गुणकर्मस्वभावस्वरूपाणां वर्णनं कुर्वन्तु।

(8) वानप्रस्थाश्रमस्य कालकत्तव्यौ व्याख्येयौ।

(9) संन्यासग्रहणस्य का आवश्यकता वर्त्तते।

(10) मदकारी द्रव्यं किं भवति। तेषां दुष्प्रभावाणां विवेचनं कुर्वन्तु।

--------------x--------------